

VOORMALIG LANDGOED OVERHAGE

BESCHRIJVING EN WAARDERING VAN EEN ENSEMBLE

1: Het landgoed Overhage: historie en ontwikkeling

De vroegste ontwikkelingen

Over het ontstaan van het goed Overhage (soms ook wel Overacht genoemd) in de Sluispolder bij Cuijk is weinig bekend. Hoewel tot op heden het onderzoek naar de bewoningsgeschiedenis niet verder terug reikt dan het midden van de 16de eeuw, is het niet uitgesloten dat het goed van oorsprong nog ouder is. In het midden van de 16de eeuw was het geheel in eigendom van de familie Van Stalbergen-Van Vlodrop. Casper van Stalbergen was eigenaar en hij was rechter en scholtis in Venlo. Overigens ligt net buiten het centrum van Venlo ook een nog bestaand oud huis genaamd De Stalberg, dat terug reikt tot in de 14de eeuw!

Vanaf 1578 bewoont de familie Van Galen – van Bronckhorst het kasteel en zij verwerven het in 1584. Maximiliaan van Galen was de eerste bewoner, zijn broer Jan van Galen woonde er vanaf 1603. Jan was burgemeester van Grave. In de vloer van de middeleeuwse kerktoeren (Museum Ceucum) van Cuijk liggen nog grafzerken van Van Galen – van Bronckhorst en in de neogotische Sint Martinuskerk hangen nog rouwborden van deze familie. De familie Van Galen was invloedrijk en bezat naast Overhage ook het eiland Middelweerd in de Maas tussen Mook en Katwijk.

De 17de- en 18de eeuw

Na 1664 zijn er verschillende eigenaars geweest en in 1708 krijgt een naar ons land gevluchte Hugenoot, Francois Michel de Janicon het goed in bezit. De Janicon was in Cuijk, maar ook ver daarbuiten actief geweest als jurist, publicist en administrerend diaken in kerk van Cuijk. Hij is bekend geworden om zijn in 1736 gepubliceerde boek *De Republiek der Verenigde Nederlanden*. Om financiële problemen het hoofd te bieden woont de dochter van De Janicon met haar man in een boerderij van Overhage en werd het huis van 1735 tot omstreeks 1750 verhuurd aan Willem Jan Heinsius, telg van een in het Land van Cuijk bekend geslacht, waarvan leden belangrijke functies in het bestuur bekleedden namens de prinsen van Oranje. Willem Jan volgde zijn vader op in de functie van Ontvanger van Verpondingen in het ressort van de stad Grave en het Land van Cuijk.

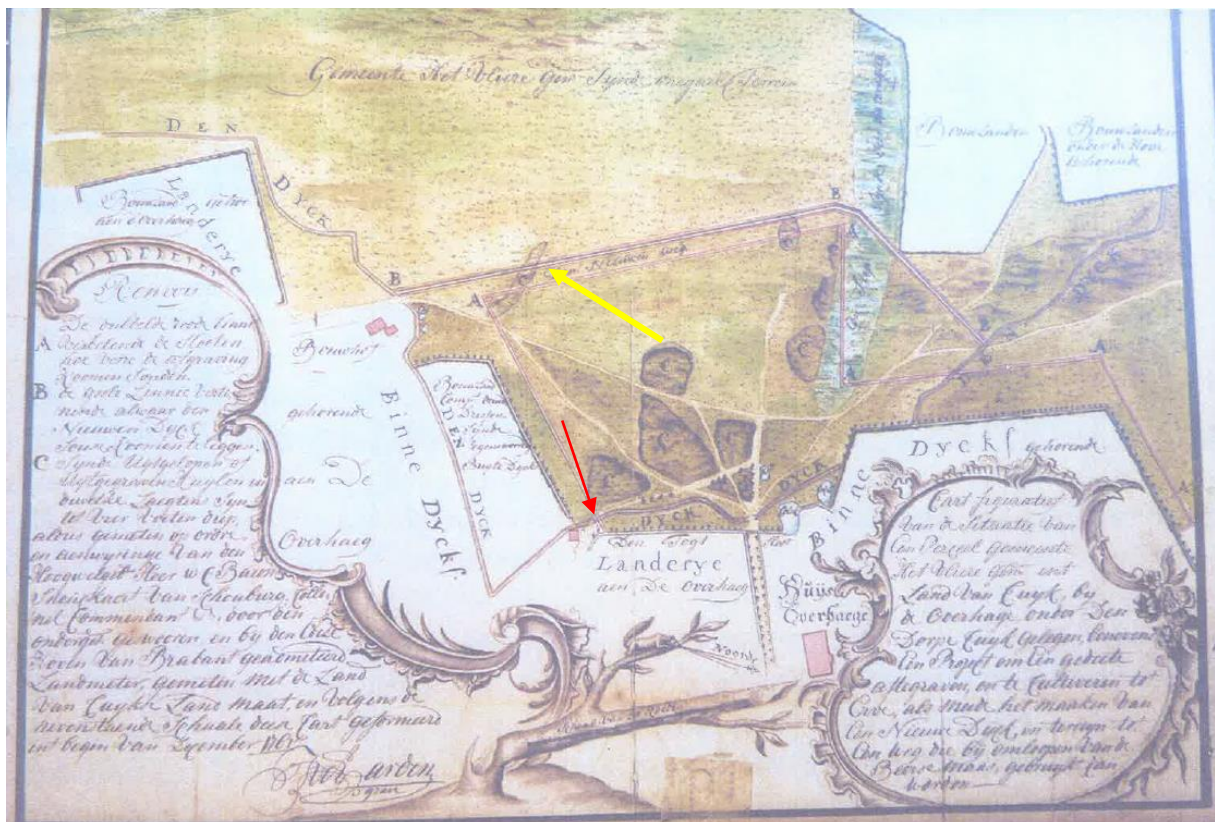
Het goed Overhage in 1708

In de archieven (schepenprotocollen) van Cuijk treffen we in 1708 bij de verkoop van Overhage aan De Janicon voor het eerst een beschrijving van het goed aan. Men spreekt bij de kern van het goed over *het huys oft spycker d'Overhage genaemd, rontsomme in zijne gragten gelegen met een optreckende Brugge*. Het is het bekende beeld van een van een omgrachting en ophaalbrug voorzien voornaam stenen huis (oorsprong als spijker). Uiteraard waren aan dit goed allerlei gronden, hoeves en rechten verbonden. Het stuk spreekt van *het duiventilrecht, boomgaarden, visvijvers, moeshoven, broeklanden, met elzenhout omzoomde weilanden, opgaande boscasiën, beplante laenen, twee bouwhoven* (boerderijen) *20 morgen teelland, turfgrond in de Peel, en een keldergraffstede* (grafkelder) in de kerk van Cuijk. Verder nog *de nieuwe kamp aan het Cuijkse broek, den Hoogen ende Leegen Beemt, groot 5 mergen, hooi en weiland*. Zonder twijfel een voornaam goed dus, met uitgestrekte bezittingen rond Cuijk, bij Haps (hoeve Coninxvrij), maar zoals we zagen heeft in de 17de eeuw ook een eiland (Middelweerd) in de Maas bij Overhage gehoord.

Restauratie en uitbreiding in 1753-1761 door Willem Carel Snouckaert van Schauburg

Nadat de baron Willem Carel Snouckaert van Schauburg, een kolonel van de infanterie van het Staatse leger, het goed Overhage in 1753 had aangekocht begon hij spoedig met het herstel van het uitgeleefde en verwaarloosde kasteel en omgeving. Het huis werd hersteld en zeer waarschijnlijk ook verbouwd en gemoderniseerd. Daarnaast werd het terrein rond het kasteel aangepakt, onder meer door de aanleg van een arboretum. Snouckaert had in die periode veelal 50 man aan het werk uit de directe omgeving (arme bewoners van de Cuijkse heide bij Vianen) die zich moesten bezig houden met ophoging van terreinen en aanleg van tuinelementen. Het is niet uitgesloten dat een deel van de op de oudste kadasterkaart zichtbare waterpartijen (o.a. kruisvormige gracht) onder Snouckaert tot stand is gekomen. Mogelijk is ook de boerderij Overhage 16-18 onder Snouckaert tot stand gekomen, immers de houtconstructies en het metselwerk van het voorhuis moeten zonder twijfel dateren uit de 18de eeuw.

In 1757 mocht Snouckaert ongeveer 8000 m² (omschreven als 1 Hollandse morgen) droge heuvelachtige heide afgraven om lage moerassige delen van Overhage op te hogen. Het afgegraven deel van de heide bleek in de onderlaag vruchtbare grond te bevatten, waardoor er tevens sprake was van een geslaagde ontginning. Daarop diende hij in 1761 een verzoek in om maar liefst 10 Hollandse morgen (ruim 80.000 m²!) van de naast Overhage gelegen gemeentegrond (gemeentegrond) van de heer van Cuijk (inmiddels was dit de prins van Oranje) te kopen. Hij wilde het terrein egaliseren, een sloot aanleggen en een dijk ter bescherming van overstroming door de Beerse Maas (Beerse Overlaat), begeleidt door een eveneens nieuw aan te leggen weg. Het gebied lag ten westen van Overhage richting Vianen en wordt thans doorsneden door de A-73.

Plan voor uitbreiding van Overhage met het gebied "het Vliet". De rode pijl wijst naar de oude dijk die het water van de Beerse overlaat moest keren en de gele pijl naar de nieuwe dijk die Snouckaert wilde aanleggen met een nieuwe weg daarlangs. Onder is in roze het huis Overhage met bomenlaan ingetekend. Nationaal Archief Den Haag, collectie Hingman Inv. Nr. 1693

De als Rijksmonument beschermde hoeve Overhage 16-18 dateert wat betreft de gevels (metselwerk) en houtconstructies van daken en gebinten uit de 18de eeuw. Foto Wikipedia.

Overhage en de grootgrondbezitter Spengler (1768-1811)

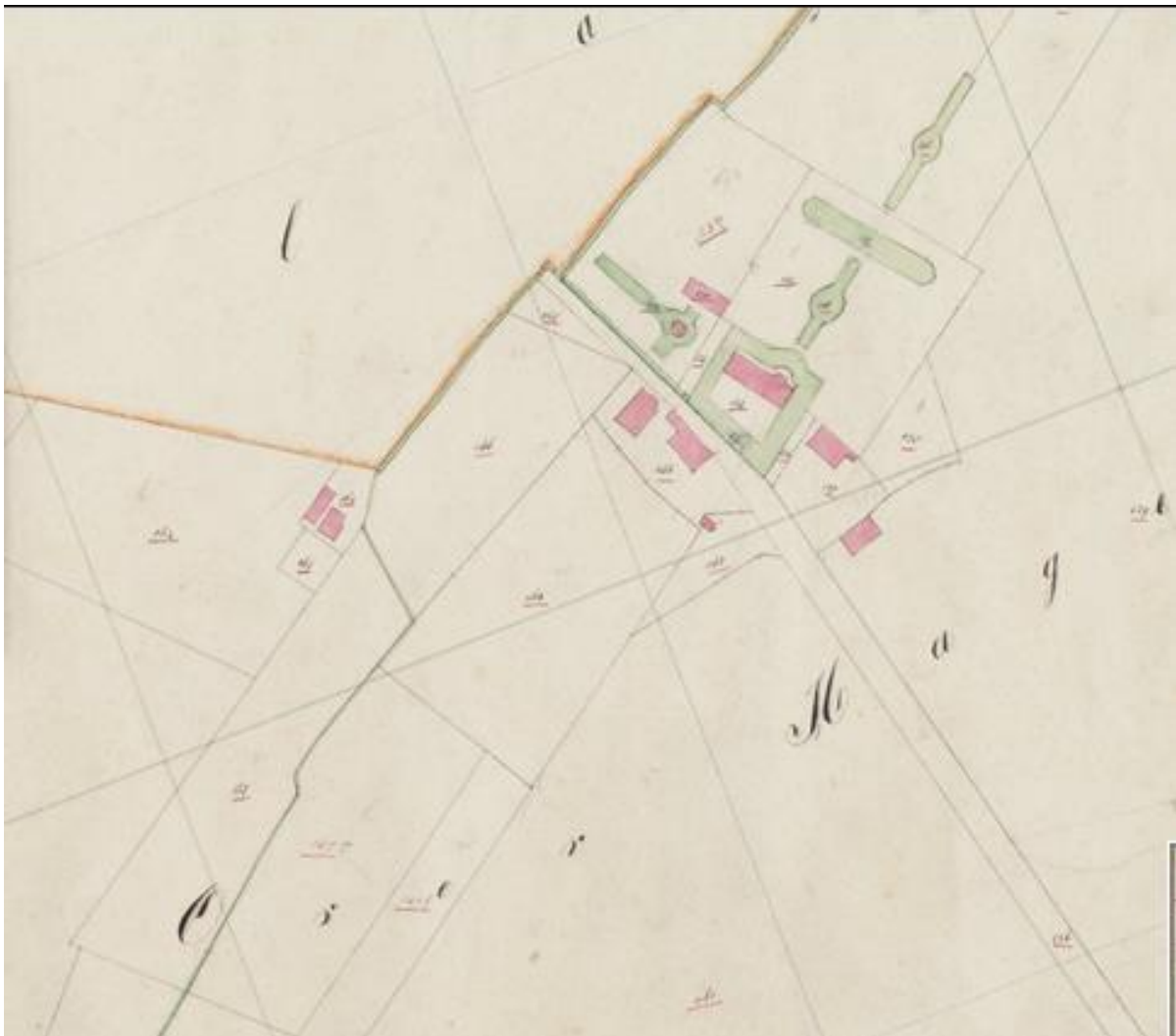
In 1768 kwam Overhage in handen van Laurens Spengler (1741-1811), net als Snouckaert een hoge militair. Spengler was echter marineofficier en had snel carrière gemaakt bij de Admiraliteit van Amsterdam, de toenmalige marineafdeling van de VOC, waar hij zich uiteindelijk wist op te werken tot schout bij nacht. Vanwege zijn marinefunctie was Spengler regelmatig onderweg. Toch was hij als landgoedeigenaar ook zeer actief. In 1776 verwierf hij ter ontginning een groot stuk grond (bijna 14 Morgen ofwel 11 hectare) genaamd Het Flieren (een ander deel van het reeds door Snouckaert deels verworven gebied het Vliere). Verder kocht hij bouwhoeven (boerderijen) of liet ze nieuw bouwen. Het waren boerderijen met namen als 't Rot, 't Nieuwe Flieren, de Hut, de Knip en Lage Hei. In 1797 verwerft hij de landgoederen Conincxvrij en De Haard bij Haps. Anna Geertruida Hummel, de vrouw van Laurens Spengler werd na haar overlijden in 1806 bijgezet op het koor van de kerk van Cuijk in de grafkelder van Overhage. Spengler zelf werd in 1810 burgemeester van Cuijk en overleed in 1811. Hij mocht krachtens de nieuwe wet op ter aardestelling niet meer in de kerk worden begraven en werd dus bijgezet op het protestantse kerkhof.

Overhage in de eerste helft van de 19de eeuw

Na het overlijden van burgemeester Laurens Spengler volgt zijn zoon Johan Cox Spengler hem op als eigenaar van Overhage. Ook Johan is militair, maar in tegenstelling tot zijn vader lukt het hem op den duur niet om zijn gezin en ook het goed in stand te houden. Eén en ander leidt er toe dat het huis op een hoekje na (het na verbouwing ontstane huidige Overhage 14) in 1831 wordt gesloopt. Op de eerste kadastrale kaart staat het goed nog in vrijwel volledige staat (zoals het met name door Snouckaert is gerealiseerd) weergegeven met het hoofdhuis op een door een brede gracht omringd perceel. Ook de boerderij Overhage 16, de vrij recent volledig vernieuwde hoeve Overhage 12 en de tegenover gelegen hoeve met schuur Overhage 9 zijn hierop duidelijk weer gegeven, alsmede de opmerkelijke

waterpartijen van de tuinen en de sloten. De voormalige duiventil staat ingetekend op een eilandje(perceelnr. 122) in de waterpartij naast de boerderij Overhage 16-18. Uit de leggers van de kadastrale kaart blijkt dat Jan van Cox Spengler dan nog maar kleine delen van Overhage in bezit heeft. Het huis zelf heeft hij niet meer, alleen de boerderij Overhage 12 (percelen 127-129). Verder bezit in die tijd Henriëtte Spengler, omschreven als rentenierster in Nijmegen nog onderdelen, maar de kern van het goed is dan in eigendom van G.A.B. D' Aumerie, volgens de legger een schoolopziener uit Boxmeer. Uit onderzoek via internet blijkt dat het geslacht D' Aumerie een Zuid-Nederlands patriciersgeslacht is, met zijn oorsprong in Henegouwen. Leden van dit geslacht waren actief in Nederland als medici, en stonden bekend als bezitters van de heerlijkheid Vlierden en Aarle Rixtel. Wat de connectie is van "onze" G. D' Aumerie met deze familie is niet geheel duidelijk. Wel zal later (in 1892) de kunstenaar Oswald D' Aumerie een houtskooltekening maken van Overhage.

In 1831 wordt het huis om nog onbekende redenen gesloopt, op een klein deel (het rechter deel) na, genaamd de tuinkoepel, een woontorenachtig bouwwerk dat bestaat uit een souterrain en een bel etage en zolder. Veel later (ruim na de Tweede Wereldoorlog) wordt aan dit gebouw een traptoren toegevoegd. Ook is in die periode vermoedelijk de op een eilandje in een westelijke gracht gelegen duiventil gesloopt. Opmerkelijk is dat in de tuinkoepel bovenin invliegopeningen voor duiven worden gemaakt, welke nu nog aanwezig zijn.

Een uitsnede van het goed Overhage op de eerste kadastrale kaart Cuijk en Sint Agatha sectie B blad 02. Watwaswaar.nl

Een uitsnede en uitvergroting van het goed Overhage op de eerste kadastrale kaart Cuijk en Sint Agatha sectie B blad 02. Watwaswaar.nl Nr. 120 is boerderij Overhage 16, nr. 122 is de duiventil, nr. 126 het huis met omgrachting, nr. 127 is Overhage 12, nr. 144 is Overhage 9 en 11.

Overhage in de tweede helft van de 19de eeuw

Vanaf 1841 staat als eigenaar van delen van Overhage opnieuw een hoge militair te boek. Het is Albertus Keer (1791-1879), die in 1807 als cadet-elève was toegetreden tot de Koninklijke Militaire School in Honselersdijk. Hij nam ondermeer deel aan de Russische veldtocht in 1812, de overtocht over de Berezina, zat twee jaar in krijgsgevangenschap bij de Russen en was adjudant van generaal De Man in 1830. Tijdens de Belgische Opstand verbleef hij van 1830 tot 1834 in vesting Grave. Als hij in 1841 eigenaar wordt van het landgoed Overhage is het getuige stukken ongeveer 8,50 hectare groot. Het hoofdhuis bestaat dan niet meer. Albert Keer is lange tijd verwickeld geweest in een juridisch geschil over het tiendrecht op zijn landerijen. Na 1850 wordt hij gefotografeerd. Op de achterkant van de foto schrijft O. (Oswald?) D'Aumerie in 1885 vanuit Leiden; "oudoom Albert Keer, gestorven op Overhage". Albert Keer overlijdt in 1879.

De familie D' Aumerie blijft ook nog een tijd verbonden met Overhage. De kunstenaar Oswald D'Aumerie tekent in 1892 de kastanjeoprit van Overhage met op de achtergrond de boerderij met daarnaast een poort geflankeerd door een tuinhaag met houten poort. De hierop getekende kastanjes en de boerderij bestaan thans nog altijd.

Portret Albertus Keer (+ 1879) Achterop staat geschreven; *Portret oudoom Albert Keer, majoor gestorven op Overhage..*
 Os. D'Aumerie Leiden 1885. RKD Den Haag coll. Iconografisch bureau

Houtskooltekening van de kastanjelaan vanuit de weg naar de poort bij de boerderij. Rechts achter de bomen lag voorheen het oude huis. De poort voor de boerderij is later verplaatst naar rechts, de boerderij zelf (Overhage 16-18) bestaat nog altijd, evenals de hier getekende kastanjabomen! Rechtsonder gesigneerd met O. d'Aumerie Ft (fecit)

Een kadastrale hulpkaart, dienstjaar 1903. Hierop is het restant (tuinkoepel) van het hoofdhuis te zien. Verder is te zien dat de gracht rond het huis ook grotendeels is gedempt. De boerderij is aan de achterzijde uitgebreid met een aanbouw. Opvallend is dat rechts onder op de hulpkaart staat geschreven M. d' Aumerie.

De Overhage op een laat 19de-eeuwse topografische kaart. Watwaswaar.nl

De Overhage op een 19de-eeuwse topografische kaart. Watwaswaar.nl

Gaandeweg de 20ste eeuw raakte het goed nog verder opgedeeld en verkaveld, maar restanten van laanstructuren, grachten, bomen, tuinmuren en enkele gebouwen bleven bewaard. De boerderij die al op de kadastrale kaart van 1830 zuidelijk van het huis lag (het huidige Overhage 9) werd in de vroege 20ste eeuw herbouwd als T-boerderij. De ook al op de oudste kadasterkaart aanwezige boerderij Overhage 12 is betrekkelijk recent volledig herbouwd in een modernere trant. De tuinkoepel, ofwel het restant van het oude huis (Overhage 14) is aangewezen als Rijksmonument, evenals de T-boerderij Overhage 16-18 welke al sinds lange tijd was gesplitst.

De Fraters van Tilburg lieten in de jaren 50 in de toen nog landelijke omgeving aan het begin van de laan vanuit Cuijk naar Overhage een sober Mariakapelletje bouwen.

Het kapelletje aan de Overhage en de stromijten van Marinus Derks op een foto van JosPé Arnhem. Collectie BHIC.

Kaart waarop is aangegeven in zwarte lijnen de structuren van Overhage in de vroege 19de eeuw. In rood zijn weergegeven de gebouwen die nog op dezelfde plek staan als op de vroeg 19de eeuwse kaart. De rode pijlen wijzen naar Overhage 12 en Overhage 9, die weliswaar op dezelfde plaats staan als in 1830 maar later zijn herbouwd. Blauw staat voor de nog aanwezig zijnde waterpartijen. Bron: H. Teusink 2012

2 Beschrijving Rijksmonumenten

Monumentnummer: 11625 - Overhage

Overhage 18 5431 LD te Cuijk

« [Vorige](#) | [1 / 1](#) | [Volgende](#) »

Algemeen

Monumentnummer : 11625
 Monumentnaam : Overhage
 Status : Beschermd
 Complexnummer :
 Aanwijzingsbesluit :
 Inschrijving register : 02-10-1973
 Kadaster deel/nr : 3924/107
 Int. Kenteken : N

Locatie

Provincie : Noord-Brabant
 Gemeente : Cuijk
 Woonplaats : Cuijk
 Buurt/wijk :
 Situering : Onbekend
 X-Y coörd : 187657-415550

Omschrijving

Huis Overhage, bestaande uit een groepering van een poort, een woonhuis, stal, schuur en tuinmuur; 18e-19e eeuw. Het woonhuis is een laag dwarshuis met schilddak omlijste ingang en zesdelige ramen, 19e eeuw.

Monumentnummer: 11626

Overhage 14 5431 LD te Cuijk

« [Vorige](#) | [1 / 1](#) | [Volgende](#) »

Algemeen

Monumentnummer : 11626
 Monumentnaam :
 Status : Beschermd
 Complexnummer :
 Aanwijzingsbesluit :
 Inschrijving register : 02-10-1973
 Kadaster deel/nr : 3924/107
 Int. Kenteken : N

Locatie

Provincie : Noord-Brabant
 Gemeente : Cuijk
 Woonplaats : Cuijk
 Buurt/wijk :
 Situering : Onbekend
 X-Y coörd : 187705-415565

Omschrijving

Tuinkoepel van het huis Overhage met kelder en daardoor hooggelegen kamer.

3 Monumentale bomen Overhage

Zowel langs de Overhage als op de percelen bij het feitelijke landgoed staan bomen van een soms al behoorlijke hoge ouderdom. De zomereiken en Amerikaanse eiken langs de Overhage zijn overwegend 60-70 jaar oud, op de percelen van Overhage 14 en 16-18 staan echter ook bomen (tamme kastanjes, libanonceder, plataan, gewone beuk, die meer dan honderd jaar oud of zelfs nog ouder zijn. Sommige hiervan dateren vermoedelijk nog uit de 18de eeuw (periode Snouckaert) en zijn dus al zo'n 250 jaar oud. Een deel van de bomen bij Overhage, waaronder de zeer oude exemplaren, is geplaatst op de Monumentale bomenlijst van Cuijk. Een overzicht daarvan is hieronder weergegeven.

Monumentale bomenlijst gemeente Cuijk

Id	Straat en nr	Plaats	Kad. perceel	Eigendom	Latijnse naam	Boomsoort	Ned. naam
1231	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1232	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1233	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1234	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1235	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1236	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1237	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1238	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1239	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1240	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1241	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1242	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1243	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1244	Overhage 11	Cuijk	B 3015	Gemeentelijk	Quercus robur		Zomereik
1222	Overhage 14	Cuijk	B 2962	Particulier	Cedrus libani 'Glauc'		Blauwe ceder
1223	Overhage 14	Cuijk	B 2962	Particulier	Platanus acerifolia		Gewone plataan
1230	Overhage 14	Cuijk	B 2962	Particulier	Fagus sylvatica		Gewone beuk
1224	Overhage 18	Cuijk	B 2954	Particulier	Castanea sativa		Tamme kastanje
1225	Overhage 18	Cuijk	B 2954	Particulier	Castanea sativa		Tamme kastanje
1226	Overhage 18	Cuijk	B 2954	Particulier	Castanea sativa		Tamme kastanje
1227	Overhage 16	Cuijk	B 2953	Particulier	Castanea sativa		Tamme kastanje
1228	Overhage 16	Cuijk	B 2953	Particulier	Castanea sativa		Tamme kastanje
1229	Overhage 16	Cuijk	B 2953	Particulier	Castanea sativa		Tamme kastanje

Eikenlaan Overhage

Libanon cedar op perceel Overhage 14

Plataan op perceel Overhage 14

Tamme kastanje langs oprit naar Overhage 18

4; Overhage, ontwikkeling op kaarten

Het goed Overhage was westelijk van de kern van Cuijk tot ontwikkeling gekomen. De oude weg vanuit Cuijk naar Beers (Beerseweg) had in een bocht een afsplitsing van een rechte laan (huidige Overhage) die naar de kern van het landgoed liep. Hierdoor was er in feite een vrijwel rechte weg aanwezig vanuit het kasteel naar het dorp. De Beerseweg liep noordelijk om de gronden van Overhage heen. De latere uitbreidingen lagen vooral westelijk van de kern van het goed richting Vianen. Op de kaart van 1870 is de spoorlijn als geprojecteerd element reeds aanwezig, die de Beerseweg net oostelijk van de afsplitsing van de laan van Overhage doorkruist. De aanleg vond plaats tussen 1879 en 1883. Hierdoor konden de eigenaars van Overhage via de laan ook eenvoudig het in 1881 gebouwde station bereiken. Bij de splitsing staat op deze kaart ook een tolplaats aangegeven. Tussen 1870 en 1940 vinden er in het gebied slechts beperkte wijzigingen plaats, wel raakt het gebied tussen de Grotestraat en het spoor langzaam dichter bebouwd, een trend die na de Tweede Wereldoorlog sterk doorzet. Op de kaart uit 1957 is deze groei goed te zien. Ook staat dan bij de afsplitsing van Overhage van de Beerseweg de dan nog maar kort geleden gebouwde kapel aangeduid. In de jaren daarna komt de ontwikkeling van een bedrijventerrein westelijk van het spoor op gang, waarbij ook wat bebouwing ontstaat langs het eerste deel van de laan van Overhage. In de jaren 80 wordt de snelweg A73 aangelegd, waardoor de Overhage van zijn oude bezittingen (Het Rot, Flierenhof) werd afgesneden. Weer later zou een rondweg (Van Galenweg) de oude laan van Overhage doorkruisen, maar deze oude door bomen begeleide as bleef wel herkenbaar.

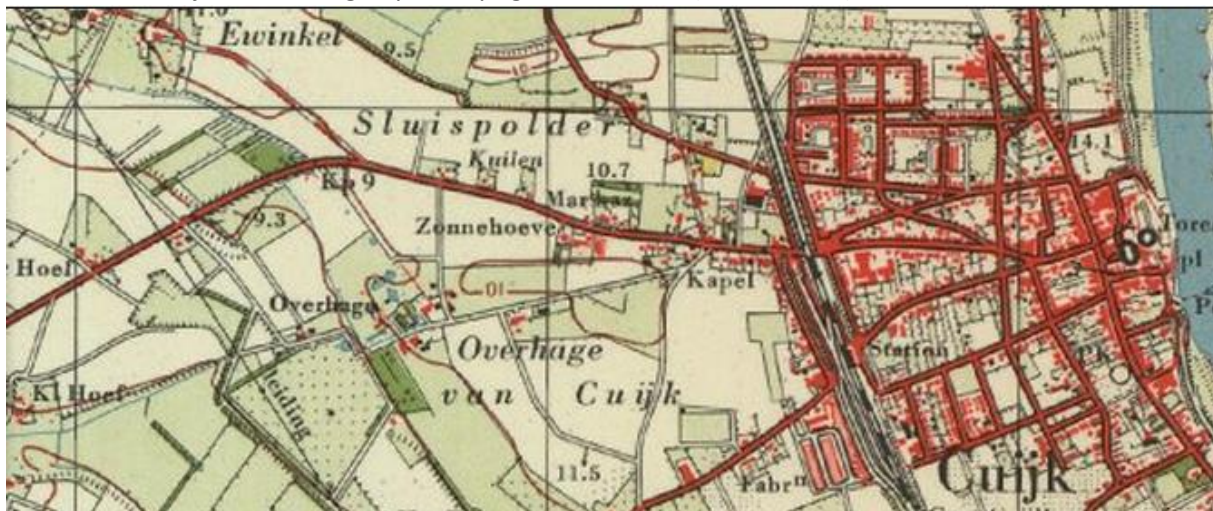
De kern van Cuijk en Overhage (Overagt) op de topografische kaart van 1830-40. Watwaswaar.nl

De kern van Cuijk en Overhage op de topografische kaart (Bonneblad) van 1870. Watwaswaar.nl

De kern van Cuijk en Overhage op de topografische kaart (Bonnenblad) van 1931. Watwaswaar.nl

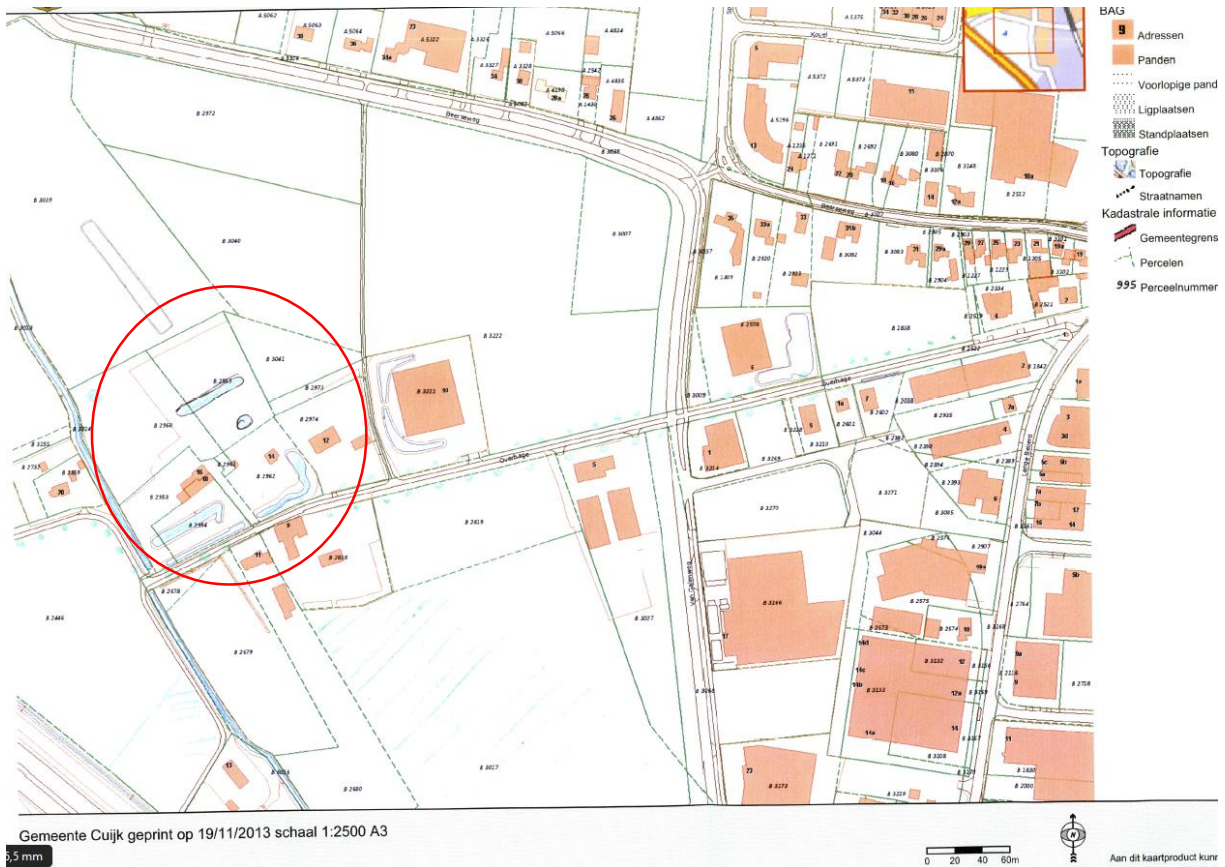
De kern van Cuijk en Overhage op de topografische kaart van 1957. Watwaswaar.nl

De kern van Cuijk en Overhage op de topografische kaart van 1978. Watwaswaar.nl

De kern van Cuijk en Overhage op de topografische kaart van 1987. Watwaswaar.nl

Het gebied met de kern van Overhage (omcirkeld) op een recente BAG kaart.

5; Beschrijving ensemble Overhage

A: Structuren (wegen, lanen en waterlopen)

Tot de karakteristieke, direct met de historie en aanleg van het goed Overhage verbonden wegstructuren, behoren de oude toegangslaan (Overhage genaamd) vanaf de Beerseweg (afplitsing van de Lange Beijerd) aan de oostzijde tot aan de kruising (oversteek) van de sloot aan de westzijde van de percelen B2678 en B 2953 en de door bakstenen poortposten geflankeerde oprijlaan naar de boerderij Overhage 16-18 en Overhage 14. De Overhage heeft een modern asfaltdek en is aan weerszijden beplant met overwegend oudere Hollandse zomereiken en Amerikaanse eiken, afgewisseld met enkele jonge exemplaren. De oprijlaan naar Overhage 16-18 en Overhage 14 is bestraat met klinkertjes en wordt begeleidt door monumentale tamme kastanjes.

Op het perceel B 2962 (waarop is gebouwd Overhage 14) ligt langs de zuidzijde (langs de laan Overhage) en oostrand nog een in plattegrond L-vormig deel van de oude slotgracht, terug reikend tot tenminste de 16de eeuw.

Op het daarachter gelegen perceel B 2959 liggen twee restanten van historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) vijver/grachtpartijen, bestaande uit een cirkelvormige vijver (onderdeel van een oorspronkelijke vijver in schietsleufvorm) en een langgerekte gracht met afgeronde uiteinden, daar noordelijk van.

Op het perceel B 2954 liggen een restant van een historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) vijver/grachtpartij, bestaande uit een langgerekte gracht met afgeronde uiteinden (oorspronkelijk aan de oostzijde uitmondend in een cirkelvormig deel met eiland waarop een duiventil stond). Het westelijke uiteinde ligt net op perceel B 2953 (dat omhoekt om B 2954 en ook de boerderij Overhage 16-18 bevat. Langs de weg aan de zuidrand ligt tevens op B 2954 en een stukje op B 2953 een oude sloot die verbonden is met de hoofdsloot (haaks westelijk hierop verlopend). Deze sloot speelde een rol in het voeden van de oude slotgracht.

Tenslotte behoort de ook al op oude kaarten aanwezige hoofdsloot/wetering (percelen B 3014 B 3016 en B 3018) tot deze historische waterlopen.

B: Groen- en landschappelijke elementen

Naast de bomen genoemd in de monumentale bomenlijst zijn de boomsingels langs de Overhage (laanbeplanting) en de oudere bomen op de percelen van Overhage 14 en 16-18, inclusief de rond de waterpartijen aanwezige vegetatie als waardevolle groenelementen te duiden. Ook het gebruik en inrichting van de achtererven (percelen B 2960 en B 2959) als (fruit)boomgaarden is kenmerkend te noemen. Het zelfde geldt voor een weer als boomgaard met hoogstamfruit ingericht zuidelijk deel van het aan de A-73 grenzende perceel B 2446. Ook van belang vanuit landbouwhistorisch oogpunt is de oude bolle akker, die door het vele bemesten steeds weer werd opgehoogd. Deze akker ligt zuidelijk van de kern van het goed. Perceel B 3017.

C: Gebouwde elementen (tuinmuren, poorten)

Langs de weg (Overhage) staat ter weerszijden van de oprijlaan naar Overhage 16-18 en Overhage 14 een oude poort. Links en rechts van de laan hebben deze poortrestanten dezelfde opbouw. Ze bestaan uit twee 2,5 steens brede en 2 steens diepe bakstenen posten, voorzien van een geprofileerde hardstenen dekplaat met daartussen een lagere steens tuinmuur afsluitend met een rollaag. Op de hoekpost van het deel links van de oprit is een rechthoekige hardstenen plaat ingemetseld met in gezwarte uitgehakte kapitalen het woord OVER en op de hoekpost rechts van de oprit een dito plaat met het woord HAGE. Beide delen zijn gemetseld in rode en paarsrode handvorm baksteen met kalkzandvoegen en mortel. De resten van oude poortduimen zijn nog aanwezig. In de huidige vorm

dateren deze elementen uit vermoedelijk de eerste helft 19de eeuw. De poort wordt vernoemd in de registeromschrijving van Overhage 16-18 (monumentnummer 11625) waardoor deze reeds onder bescherming valt.

Halverwege de oprijlaan aan de rechterzijde (oostzijde) bevinden zich ook twee bakstenen posten (vierkant in grondvlak, twee steens breed en diep) van een laantje dat naar Overhage 14 leidt. Beide delen zijn gemetseld in rode en paarsrode handvorm baksteen met kalkzandvoegen en mortel. Aan de voorzijde hebben ze een door een segmentboog afgesloten nis en ze sluiten af met een geprofileerde zandstenen dekplaat. De resten van oude poortduimen zijn nog aanwezig. In de huidige vorm dateren deze elementen uit vermoedelijk de eerste helft 19de eeuw. Het is niet uitgesloten dat deze posten oorspronkelijk stonden aan het einde van de laan, naast de boerderij Overhage 16-18, want posten met vergelijkbare nissen en dekplaten zijn op die positie getekend in 1892 door Oswald d'Aumerie. Op zijn tekening is op de huidige plek overigens ook een poort getekend, waarvan de posten smaller (en niet van steen?) lijken te zijn. In dat geval zouden de huidige stenen posten later met gebruik van de oude steen en dekplaten herplaatst zijn op deze plek.

Noordelijk van de boerderij Overhage 16-18 bevindt zich in lijn met de voorgevel van de boerderij een oude (19de-eeuwse) tuinmuur waarvan het eerste deel thans op de perceelsgrens ligt tussen de huidige percelen B 2953 en B 2960. De tuinmuur wordt vernoemd in de registeromschrijving van Overhage 16-18 (monumentnummer 11625) waardoor deze reeds onder bescherming valt. Het noordelijke deel hoekt twee keer om en volgt dan weer zijn verloop in dezelfde richting als het zuidelijke deel. Het verloop volgde in het verleden (1830) de oude perceelsgrens tussen de percelen 123a en 119 waarin ook de sprong zichtbaar was. De muur, waarvan het zuidelijke deel enige tijd geleden was omgevallen, is met de oude steen opnieuw opgetrokken. Ter onderscheid van de oude delen is het weer opgemetselde deel voorzien van een rollaag. De ongeveer 1 meter hoge bakstenen muur is gemetseld in handvorm baksteen in kruisverband. In de muur komen twee ongeveer anderhalve meter brede rollagen van baksteenkoppen voor, waarvan de betekenis niet duidelijk is geworden.

D: Gebouwen

Overhage 1 Wegkapel voor Maria

Aan het begin van Overhage, bij de bocht met de Lange Beierd is in 1950 in opdracht van de Fraters van Tilburg (die hun fraterhuis hadden aan de Grotestraat in Cuijk) een bescheiden aan Maria gewijde wegkapelletje gebouwd. Het gebouwtje is opgetrokken in baksteen op een rechthoekige plattegrond met in de voorgevel een entree onder een segmentboog. De entree bezit twee fraai gesmede poorthekken met deels gedraaide spijlen en een kruis in een cirkel en een offerbusje in de vorm van het kapelletje in de linker poortvleugel. In de linker en rechter zijgevel bevindt zich een venstertje onder segmentboog, met een bakstenen lekdorpel en een ijzeren raampje met glas-in-lood raam, voorzien van gebrandschilderde symbolen (kandelaar, zespuntige ster, appel, harten, vogels). De achtergevel is blind. De gevels hebben een zwart geverfde plint en het opgaande muurwerk is gewit. De kapel sluit af met een schildak met licht geknikte dakvlakken aan de onderzijde, gedekt met leien in Maasdekking en lood op de kepers en nok. Midden op de nok een gesmeed ijzeren kruis. De kapel heeft een vloer van rode plavuizen, wanden van gewitte baksteen en een ziende kapconstructie met sporen en beschoot. Tegen de achterwand staat een altaartafel op bakstenen kolommen met een Mariabeeld in een stolp. Voor de kapel ligt een keitjesbestrating.

Overhage 9 Voorhuis van T-boerderij

Ter hoogte van het perceel B 2962 waar het kasteel heeft gelegen en thans het restant (Overhage 14) nog staat ligt aan de overzijde van de weg het perceel B 2818 met daarop vlak langs de weg een T-boerderij. Het gebouw staat op de plaats waar al in 1830 op de eerste kadastrale kaart ook een boerderij stond, echter nog zonder een dwars geplaatst voorhuis. Het huidige voorhuis met zorgvuldig gemetselde bakstenen gevels (in machinale steen in kruisverband) dateert dan ook uit de vroege 20ste eeuw. Het betreft een voorhuis op een rechthoekige plattegrond met een verdieping onder een schilddak, gedekt met rode muldenpannen en voorzien van zinken mastgoten. De vensters en deur op de begane grond, alsmede de kleinere vensters op de verdieping sluiten af met een segmentboog. De kozijnen hebben ook een getoogde bovenzijde en zijn voorzien opgeklampte luiken, zowel op de begane grond als de verdieping. De vensters op de begane grond hebben enkelruits ramen met getoogde, deels al valraam uitgevoerde getoogde bovenlichten. De vensters op de verdieping hebben T-schuiframen met 3-ruits getoogde bovenlichten. De gevels sluiten boven af met muizetandlijsten. Van het bedrijfsgedeelte onder een met rode muldenpannen gedekt zadeldak zijn de gevels van betrekkelijk recent opnieuw opgetrokken. Onbekend is of in het bedrijfsgedeelte nog gebinten aanwezig zijn van een hoge ouderdom.

Overhage 14 “Tuinkoepel”

Dit als Rijksmonument (monumentnummer 11626) beschermde bouwwerk vormde oorspronkelijk een onderdeel van het verder in 1831 afgebroken kasteel (huis Overhage). Na de afbraak is het behouden deel omgevormd tot een tuinhuis en op neoclassicistische wijze voorzien van gepleisterde gevels in blokkenpatronen met klassieke versieringen rond en boven vensters. Het gebouw staat op een hellend terrein gedeelte, waarbij het noordelijke deel op een lager gelegen deel staat en een opbouw heeft bestaande uit een (laag) souterrain, bel etage en zolderverdieping onder het zadeldak. Het zuidelijke deel ligt op een hoger terreingedeelte en is iets breder dan het noordelijke deel, maar tevens ook iets lager, ook weer voorzien van een zadeldak. Aan de oostzijde is een jonge aanbouw onder plat dak en een ronde, moderne traptoren aanwezig. Deze aanbouwen en toren vallen buiten de bescherming, maar zijn toegevoegd om het geheel als woning geschikt te maken. In de zuidgevel bevindt zich een entree met hardstenen bordestrap ervoor. De entree is gevat in een rondboogopening, en heeft een gedeelde paneeldeur en halfrond bovenlicht met glas-in-lood. De boog is versierd met gebouchardeerde (rough cast) blokken en diamantkoppen. Links en rechts van deze entree is een rondboognis aanwezig voor het plaatsen van vazen. De topgevel is uitgevoerd met een tympaan met een oeil de boeuf (liggend ovaal venster) omgeven door op liggende gestuukte banden met in de hoeken driehoekige vlakken in rough cast.

De alternering van diamantkoppen en blokken met rough cast is ook aanwezig boven alle venster- en deuropeningen in de noordelijke bouw. Onderin bevindt zich in de noordgevel een lage deur aan weerszijden geflankeerd door een venstertje met 4-ruits raampje. In de westgevel heeft het souterrain weer oeil de boeuf-vensters. Op de bel-etage daarboven is in de oost- noord- en westgevel een hoog vensters met een stolpraam en 8-ruits bovenlicht aanwezig. In de noordgevel bevinden zich net onder de topgevel over twee rijen duivengaten. De topgevel heeft hier in het midden een hoog rondboogvenster met 2-ruits raam en gerekt halfrond afgesloten bovenlicht, aan weerszijden geflankeerd door een oculus (rond raampje) met een Andreaskruis in de houten raampjes. De zuidelijke topgevel van het hogere noordelijke deel heeft alleen een oculusvenster. In de oost- en westgevel van de lagere voorbouw is een klein rechthoekig venster aanwezig.

Het souterrain heeft een enkelvoudige balklaag als zoldering. Het hoge noordelijke deel heeft in de kap nog hergebruikte oude dekbalkjukken (mogelijk van het kasteel). Vermeldenswaard is verder de gang met een gestuukt tongewelf op geprofileerde lijsten en een vloer van zwarte en witte marmeren tegels in ruitpatronen.

Overhage 16-18 Dubbel woonhuis, voorheen boerderij.

Dit als Rijksmonument (monumentnummer 11625) beschermde bouwwerk is in de Registeromschrijving abusievelijk geduid als het huis Overhage, maar vormde oorspronkelijk als boerderij wel een onderdeel van de kern van het goed. Op de kadastrale kaart van omstreeks 1830 staat het gebouw nog aangegeven als een rechthoekig gebouw (langgevelopzet) terwijl thans het voorhuis naar het noorden is uitgebouwd met een eigen dwarskap. Merkwaardig in dit verband is het feit dat de in schoon metselwerk uitgevoerde noordgevel op de gevelhoeken klezortjes heeft die zouden wijzen op een datering in de 18de eeuw, of tenminste (in deze regio) uiterlijk de vroege 19de eeuw. Het is niet uitgesloten dat de huidige vorm (T-boerderij) en detaillering van het voorhuis is ontstaan in de periode kort na de sloop van het huis Overhage in 1831. De gepleisterde gevels (met uitzondering van de noordgevel) en de klassiek gedetailleerde voordeur en vensters met (later gewijzigde) 6-ruits verdeling (oorspronkelijk 6-ruits schuiframen) wijzen op een verbouwing in die periode en zouden het gebruik van klezortjes (hoewel toen ook reeds hier niet meer een gebruikelijke hoekoplossing) nog kunnen verklaren. In de voorgevel bevinden zich twee door de daklijst heen gestoken dakkapellen met halfronde bekroningen. De daken zijn gedekt met oud Hollandse pannen (gesmoord op voorhuis en rood op bedrijfsgedeelte en gesmoord op afsteek) en voorzien van zinken mastgoten. De voormalige bedrijfsdeuren (deeldeuren en potstaldeuren) onder korfbogen bevinden zich in de zuidelijke gevel van het bedrijfsgedeelte. De achtergevel van het bedrijfsgedeelte heeft een puntgevel met vlechtingen en Y-ankers. Aan de noordzijde van het bedrijfsgedeelte is later een afsteek onder lessenaarsdak toegevoegd en achter tegen het bedrijfsgedeelte een schuurgedeelte met gepotdekselde gevels onder zadeldak. Dit laatste bouwdeel wordt reeds aangegeven op een hulpk kaart uit dienstjaar 1903 met in potlood toegevoegde maten. De afsteek (behorende bij nr. 16) is van recentere datum. Veel later is de boerderij opgedeeld in de lengterichting in twee woningen. Het rechter deel is nummer 16 en linker deel is nummer 18.

De boerderij heeft rechts achter onder het voorhuis (toegankelijk vanuit nummer 16) een gewelfkelder met korfboogvormig tongewelf. Het bedrijfsgedeelte heeft een belangwekkende (niet volledig compleet) bewaarde houtconstructie met in de hoge zijgevels opgelegde moerbalken, die aan de noordzijde werden ondersteund door stijlen met schoren. Op de balken staan dekbalkjukken met daarop een nokstijl met schoren naar een nokgording en schoren daar de dekbalk, die onderling nog verbonden zijn met een haanhout. Een deel van de sporen is nog uitgevoerd in eiken.

De kap van het voorhuis bezit nog oude dekbalkjukken (met gehakte telmerken) met daarop A-spanten (met tussenbalk) met in de nok elkaar doorkruisende, licht geknikt uitgevoerde spantbenen. Over deze oude constructie (mogelijk al een keer hergebruikt bij uitbreiding van het voorhuis) is in de 20ste eeuw een beschoten gordingenkap gezet.

Rechts naast de boerderij staat nog een oude bakstenen ronde waterput, afgedekt met een gepleisterd koepelgewelfje.

6: Waardestelling ensemble Overhage

Het oude goed Overhage:

Het tenminste tot in de 16de eeuw terug reikende goed met huis Overhage (Overagt) heeft vanwege zijn ouderdom en de betekenis en rol die de verschillende eigenaars door de eeuwen heen hebben gespeeld in de sociale, economische en bestuurlijke historie van Cuijk en omgeving een hoge cultuurhistorische waarde. Niet alleen vervulden de eigenaars vaak hoge bestuurlijke functies, maar waren zij lokaal ook actief in het ontginnen van gronden, aanleg van wegen, dijken en boerderijen, waardoor Overhage een groot stempel drukte op onder meer de landschappelijke en ruimtelijke structuur tussen Cuijk en Vianen. Met name onder Snouckaert en Spengler in de 18de eeuw is er op het gebied van ontginning, uitbreiding en inrichting van het landschap vanuit Overhage veel gebeurd. Nog altijd zijn hiervan structuren en elementen behouden gebleven. Hoewel het huis (kasteel) zelf grotendeels verdween in 1831 is er van de feitelijke kern van het goed en van elementen daar omheen nog het nodige bewaard gebleven. Slechts een deel daarvan is beschermd als monument of als monumentale boom. De hoge cultuurhistorische waarde van **Overhage als voormalig landgoed** rechtvaardigt dan ook een **bescherming als ensemble** van de hiervoor genoemde en beschreven elementen, die onderling sterk met elkaar samenhangen en de deels nog de betekenis en rijke historie van het goed tonen. Samengevat bestaan deze elementen uit weg- en laanstructuren (bomenlaan Overhage tussen Cuijk en kern van Overhage, oprijlaan naar Overhage 14 en 16-18), waterstructuren (grachten, vijvers, sloten met duikers) en groenstructuren (beplantingsprincipes en in fysieke zin ook monumentale bomen), gebouwde elementen zoals twee poorten, tuinmuur en een viertal gebouwen (kapelletje Overhage 1, boerderij Overhage 9, Overhage 14 en Overhage 16-18). Overhage 1 en Overhage 9 bezaten nog geen beschermde status, maar komen wel voor op de lijst van cultuurhistorisch waardevolle objecten. De meeste elementen bevinden zich op de kern van het goed (rond de panden Overhage 14 en Overhage 16-18) maar er horen ook delen bij zoals de bolle akker (perceel B 3017) en de hoogstamfruitboomgaard op het zuidelijke deel van perceel B 2446.

Waardestelling per onderdeel:

A: Structuren (wegen, lanen en waterlopen)

De oude toegangslaan Overhage afsplitsend van de uitvalsweg vanuit Cuijk naar Beers is al een structuur die terug reikt tot tenminste de 18de eeuw, maar mogelijk ook in deze vorm nog ouder is. De weg geeft de samenhang tussen Overhage en Cuijk nog altijd aan, ondanks de doorsnijding van de laan door de Van Galenweg. Van belang voor het herkenbaar houden van de historische structuur is het relatief smalle en rechte profiel en de doorgaande laanbeplanting, thans met overwegend oudere Hollandse zomereiken en Amerikaanse eiken, afgewisseld met enkele jonge exemplaren.

De oprijlaan naar de boerderij Overhage 16-18 en Overhage 14. Dateert in deze vorm als hoofdentree vermoedelijk van kort na 1831 (als laanstructuur was hij er al in het midden van de 18de eeuw, beplant met kastanjes aan weerszijden), toen het hoofdhuis werd gesloopt en de kern van het goed opnieuw werd ingericht, waarbij de boerderij Overhage 16 de functie als residentie over nam. Een belangrijke historische structuur, met als toegevoegde elementen de poort en monumentale kastanjabomen.

De restanten van de oude slotgracht op het perceel B 2962 (waarop is gebouwd Overhage 14) maken deel uit van een vroeger het gehele perceel omvattende gracht. Ze markeren de oude huisplaats, terug reikend tot tenminste de 16de eeuw. Hoge landschappelijk historische waarde en hoge waarde als relict

van een laat middeleeuwse/vroeg moderne kasteelplaats. Ook is hier sprake van archeologische waarde, ook wat betreft het totale grachttracé.

Twee restanten van historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) vijver/grachtpartijen, bestaande uit een cirkelvormige vijver (onderdeel van een oorspronkelijke vijver in schietsleufvorm) en een langgerekte gracht met afgeronde uiteinden, daar noordelijk van op het perceel B 2959.

Een historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) vijver/grachtpartij op het perceel B 2954. Een restant bestaande uit een langgerekte gracht met afgeronde uiteinden (oorspronkelijk aan de oostzijde uitmondend in een cirkelvormig deel met eiland waarop een duiventil stond). Het westelijke uiteinde ligt net op perceel B 2953. De genoemde vijver/grachtpartijen maken deel uit van een vermoedelijk uit het midden van de 18de eeuw daterend laat barok tuinontwerp rond het kasteel, aangelegd door Snouckaert, en deze elementen bezitten als structurerende elementen van deze tuinen een hoge tuinhistorische waarde en landschappelijke waarde.

Hoofdsloot/wetering en aftakking naar de grachten van Overhage. De ook al op oude kaarten aanwezige (in ieder geval binnen dit ensemble zijn van belang de delen van de sloot omvattende de percelen B 3014 B 3016 en B 3018) historische afwatering van het goed van Overhage heeft al een hoge ouderdom en speelde via zijn aftakking over de rand van de percelen B 2954 en een stukje op B 2953 een rol in het voeden maar tevens ook afwateren van de oude slotgracht en gronden van Overhage.

B: Groen- en landschappelijke elementen

De bomen van Overhage genoemd in de monumentale bomenlijst zijn vanwege hun hoge ouderdom en soms ook vanwege hun zeldzaamheid (libanonceder) beschermd als monumentale bomen. Ze zijn daarnaast ook bepalend voor het landschapsbeeld.

De eikenboomsingels langs de Overhage (laanbeplanting) zijn misschien nog niet oud genoeg voor opname op de bomenlijst, maar zijn wel beeldbepalend en structuurbepalend voor de oude laan Overhage. Het principe van de eikenlaan dient hier behouden te blijven.

De oudere bomen op de percelen van Overhage 14 en 16-18, inclusief de rond de waterpartijen aanwezige vegetatie zijn vanwege het betekenis voor het beeld en als onderdelen van een historische tuinaanleg als waardevolle groenelementen te duiden.

Landschappelijk historische structuren zoals de (fruit)boomgaarden achter Overhage 14, hoogstamfruitboomgaard op perceel B 2446 en de oude bolle akker (perceel B 3017) betreffen elementen waarvan de huidige beplanting weliswaar van jongere datum is, maar waarvan de inrichting, structuur, vorm en gebruik refereert aan de historische landschappelijke en agrarisch functionele inrichting van het landgoed.

C: Gebouwde elementen (tuinmuren, poorten)

De oude hoofdboort Overhage; Langs de weg (Overhage) ter weerszijden van de oprijlaan naar Overhage 16-18 en Overhage 14 aanwezige oude poort. Een vermoedelijk uit omstreeks 1840 daterende toegangspoort in baksteen en natuursteen. Architectuurhistorische en bouwhistorische waarde vanwege de nog gaaf bewaarde poortmuren en posten met opschrift. Tevens situationele waarde. De poort wordt vernoemd in de registeromschrijving van Overhage 16-18 (monumentnummer 11625) waardoor deze reeds onder bescherming valt.

Twee bakstenen poorthekposten ter weerszijden van een laantje dat naar Overhage 14 leidt. In de huidige vorm dateren deze elementen uit vermoedelijk de eerste helft 19de eeuw, mogelijk met hergebruik van oudere dekplaten. Architectuur- en bouwhistorische waarde als gaaf bewaarde, zorgvuldig gedetailleerde historische poorthekposten, tevens situationele waarde.

Tuinmuur op de perceelsgrens tussen de huidige percelen B 2953 en B 2960. De tuinmuur wordt vernoemd in de registeromschrijving van Overhage 16-18 (monumentnummer 11625) waardoor deze reeds onder bescherming valt. Volgt tevens verloop historische perceelsgrens tussen de percelen 123a en 119 in 1830. Bouwhistorische, tuinhistorische en situationele waarde.

D: Gebouwen

Overhage 1 Wegkapel voor Maria

De weggapel aan het begin van Overhage is een markant voorbeeld van een naoorlogse devotiekapel. Opmerkelijk is dat juist na de Tweede Wereldoorlog in Oost Brabant in de jaren 50 en 60 dergelijke vaak zeer sobere aan Maria gewijde kapelletjes zijn gebouwd. We treffen ze in het Land van Cuijk aan onder meer in Grave (groot exemplaar langs Elftweg) in bos bij Gassel en Cuijk (Mariaplein). Het uit 1950 daterende kapelletje bij de entree van Overhage op de hoek met bocht met de Lange Beierd is gaaf bewaard gebleven, inclusief de historische keitjesbestrating en bezit als sober kapelletje in Delftse School trant met gebrandschilderde ramen met Mariasymbolen architectuurhistorische waarde en hoge beeldwaarde. Als voorbeeld van de ook na de oorlog nog levendige Mariadevotie bezit het kapelletje ook cultuurhistorische waarde.

Overhage 9 Voorhuis van T-boerderij

De T-boerderij Overhage 9 staat op de plaats waar al in 1830 op de eerste kadastrale kaart ook een boerderij stond, echter toen nog zonder een dwars geplaatst voorhuis. Het huidige vroeg 20ste-eeuwse voorhuis met zorgvuldig gemetselde bakstenen gevels heeft nog gaaf bewaard gebleven detailleringen (oorspronkelijke vensters en luiken) metselwerkdetails en gave hoofdvorm met schilddak met keramische pannen en bezit derhalve een redelijk hoge architectuurhistorische waarde. Het gebouw staat op een oude huisplaats (mogelijk zijn in bedrijfsgedeelte nog oude gebinten aanwezig van dit oude huis), tenminste terug reikend in de 18de eeuw, waardoor tevens sprake is van cultuurhistorische en situationele waarde.

Overhage 14 “Tuinkoepel”

Dit als Rijksmonument (monumentnummer 11626) beschermde bouwwerk vormde oorspronkelijk een onderdeel van het verder in 1831 afgebroken kasteel (huis Overhage). Opgaande delen van het kasteel, alsmede constructieonderdelen van de vloeren en kap van het oude huis zijn bewaard gebleven waardoor het gebouw hoge bouwhistorische waarde heeft. De neoclassicistische gepleisterde gevels in blokkenpatronen met klassieke versieringen rond en boven vensters in combinatie met de bijzondere bouwvorm uit omstreeks 1840 bezitten architectuurhistorische waarde. Het gebouw bezit ook cultuurhistorische waarde omdat het de fase tussen 1830 en 1850 markeert waarin de kern van het goed werd heringericht, waarbij het voorhuis van de boerderij is uitgebreid tot het nieuwe huis, het oude huis werd afgebroken en een restant ervan werd omgevormd tot een markant tuinhuis en duivetoren, nadat ook de duiventil op het eilandje was afgebroken.

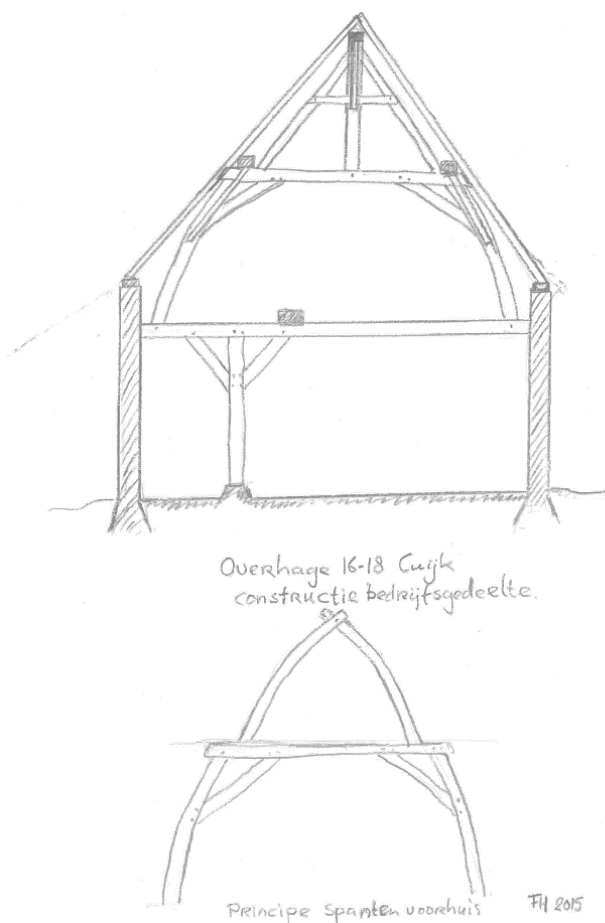
Aan de oostzijde is een jonge aanbouw onder plat dak en een ronde, moderne traptoren aanwezig. Deze aanbouwen en toren vallen buiten de bescherming, maar zijn wel passend bij de historische delen uitgevoerd.

Overhage 16-18 Dubbel woonhuis, voorheen boerderij.

Dit als Rijksmonument (monumentnummer 11625) beschermde bouwwerk is in de Registeromschrijving abusievelijk geduid als het huis Overhage, maar vormde oorspronkelijk als boerderij wel een onderdeel van de kern van het goed. De huidige vorm (T-boerderij) en detaillering van het voorhuis is ontstaan in de periode kort na de sloop van het huis Overhage in 1831. Het gebouw

bezit hierdoor ook cultuurhistorische waarde omdat het de fase tussen 1830 en 1850 markeert waarin de kern van het goed werd heringericht, waarbij het voorhuis van de boerderij is uitgebreid tot het nieuwe huis, het oude huis werd afgebroken en een restant ervan werd omgevormd tot een markant tuinhuis en duivetoren, nadat ook de duiventil op het eilandje was afgebroken.

Het gebouw heeft in zijn oorspronkelijke vorm (waarvan het oude bedrijfsgedeelte met restanten van de houtconstructie nog bewaard zijn gebleven) de opzet van een langgevelboerderij gehad met reeds hoog opgetrokken lange gevels en een constructie waarbij de gebintbalken als moerbalken zijn opgelegd in de gevels en waarbij stijlen met schoren onder de gebintbalken aan de noordzijde een smalle zijbeuk vormden. Dit is een zeer vroeg voorbeeld van een dergelijke constructie, die in oostelijk Brabant pas een eeuw later algemeen wordt in de boerderijbouw. Derhalve is de cultuurhistorische maar ook de bouwhistorische waarde zeer hoog te noemen. Vanuit bouwhistorisch oogpunt zijn verder de gevels (metselwerk), gewelfkelder en de oude kapjukken in het voorhuis van belang te noemen. De vensters bezitten later gewijzigde 6-ruits ramen (oorspronkelijk 6-ruits schuiframen) die als ramen geen monumentale waarde bezitten. Aan de noordzijde van het bedrijfsgedeelte is later een wat betreft materiaalgebruik en detaillering wel passende afsteek onder lessenaardak toegevoegd. Deze heeft geen monumentale waarde. Het schuurgedeelte met gepotdekselde gevels onder zadeldak uit 1902/03 bezit enige architectuurhistorische waarde, als functionele toevoeging die inmiddels ook al een eeuw oud is. Rechts naast de boerderij bevindt zich nog een oude waterput die cultuurhistorische en bouwhistorische waarde bezit.

Schets van de bouwhistorisch waardevolle, 18de-eeuwse houtconstructies van Overhage 16-18. F. Haans 2015

BIJLAGE 1: LITERATUUR & BRONNEN

Belonje, dr. J. "Enige bezitters van Overhage bij Cuijk" in: *Brabantse Leeuw* 1975
BHIC Grave, Begraafregisters Cuijk 1766-1838
Brand, R. van den, *Haps en het Land van Cuijk*, Cuijk 2001, pp. 231-250
Essink, H. , Diverse artikelen over Overhage in *Merlet* 1969 pp. 58-65
Koeling, J. Rapport gegevens en waarde Overhage dd. 7 mei 2013
Lewe, A. *Cuijk door de eeuwen heen*, Cuijk 2001, pp. 25-34
Nederlands Instituut voor Militaire Historie Den Haag, dossier Spengler, doos 62
Spruijt, H.J.M., "De bewoners van het huis Overhage bij Cuijk in samenhang met het eiland de Middelweerd in de Maas tussen Mook en Katwijk gedurende de 16de, 17de en 18de eeuw" in: *Merlet* 1978 nr. 1 pp. 30-51
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed beeldbank
Topografische kaart van Noord Brabant van 1836 kaartblad 161A
Tranchotkaart begin 19de eeuw
Vianen 50 jaar, gedenkboek parochie en school, 1981 pp. 10-12
www.watwaswaar.nl (diverse topografische kaarten en eerste kadastrale kaart van omstreeks 1830)

Monumentenlijsten en registers

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Register Rijksmonumenten Gemeente Cuijk
Gemeente Cuijk, Lijst van cultuurhistorisch waardevolle objecten Cuijk.
Monumentale bomen gemeente Cuijk

Overhage 16-18, voorgevel. Foto G. Dukker 1968 Beeldbank RCE

BIJLAGE 2: AFBEELDINGEN DIVERSE CATEGORIËN ENSEMBLE OVERHAGE

A: Structuren (wegen, lanen en waterlopen)

De oude toegangslaan Overhage. Boven de entree met kapelletje. Onder het oostelijke deel van de laan richting de kruising met de Van Galenweg gezien.

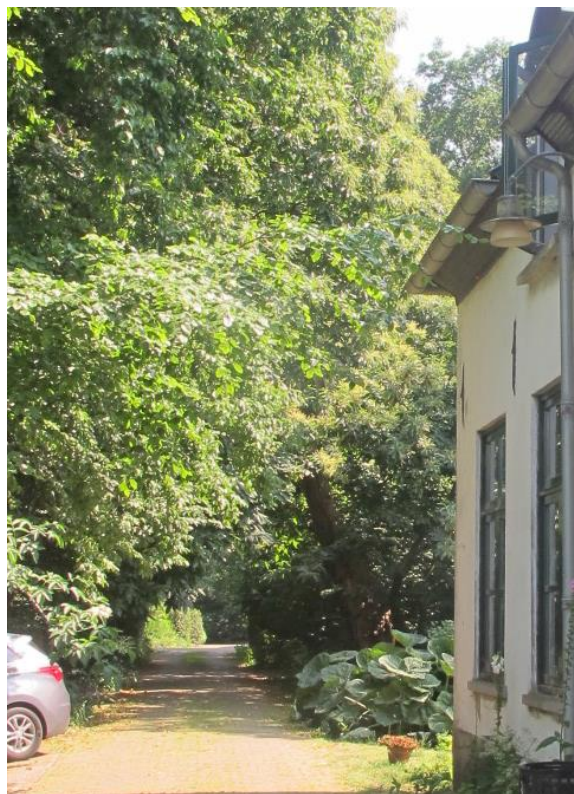

De oude toegangslaan Overhage ter hoogte van Overhage 9 naar het oosten gezien (foto links) en naar het westen gezien (foto rechts).

Het westelijke deel van de laan ter hoogte van Overhage 12 richting de kruising met de Van Galenweg gezien. Rechts sluit de oude bolle akker aan.

De oprijlaan naar de boerderij Overhage 16-18 en Overhage 14 (links vanuit het zuiden gezien en rechts vanuit het noorden gezien).

De thans droog liggende zuidelijke restanten van de oude slotgracht vanaf de laan gezien.

De thans droog liggende zuidelijke restanten van de oude slotgracht vanaf de laan naar het oosten gezien.

De historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) rechthoekige vijverpartij achter Overhage 14

De historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) ronde vijverpartij achter Overhage 14

Een historische (vermoedelijk 18de-eeuwse) vijverpartij ten zuiden van Overhage 18

Hoofdsloot/wetering westelijk van Overhage 16-18 gezien naar het noorden.

Thans bijna droge dwarssloot zuidelijk van Overhage 16-18 gezien naar het westen.

B: Groen- en landschappelijke elementen

Tamme kastanjes van de oprijlaan. Monumentale bomen, 250 jaar oud.

Landschappelijk historische structuren. De (fruit)boomgaarden achter Overhage 14

Hoogstamfruitboomgaard op perceel B 2446 rechts achter de bomenlaan.

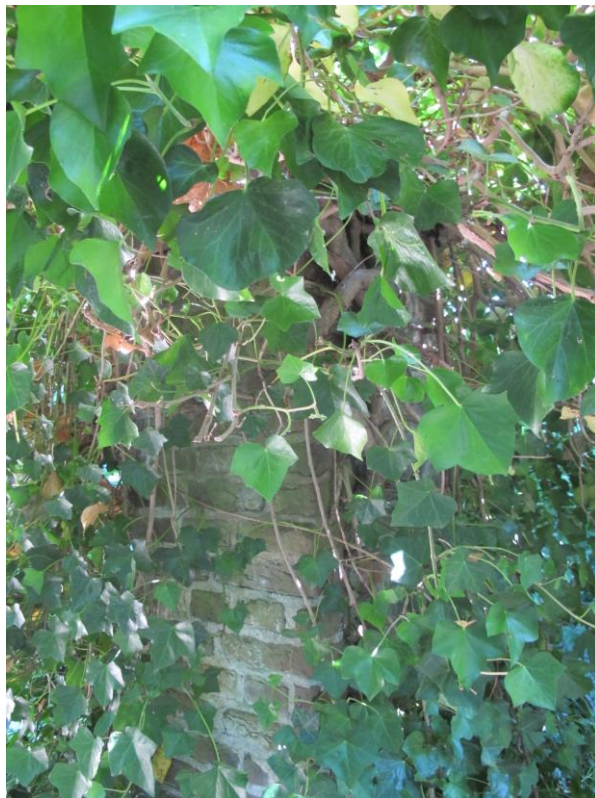

De oude bolle akker (perceel B 3017) naar zuidwesten gezien.

C: Gebouwde elementen (tuinmuren, poorten)

De oude hoofdboort van Overhage

Twee bakstenen poorthekposten van poort naar Overhage 14

Tuinmuur naar noorden gezien

Details tuinmuur

Het in het recente verleden opnieuw opgemetselde zuidelijke deel van de tuinmuur.

D: Gebouwen

Overhage 1 Wegkapel voor Maria

Overhage 1 Wegkapel voor Maria

Overhage 1 Wegkapel voor Maria

Overhage 1 Wegkapel voor Maria, glas-in-lood raampjes

Overhage 9 Voorhuis van T-boerderij

Overhage 14 "Tuinkoepel" Zuidgevels

Overhage 14 "Tuinkoepel" Noordgevel

Overhage 14 "Tuinkoepel" Gang met gewelf (links) en oud kapjuk (rechts).

Overhage 16-18; Zuidgevel bedrijfsgedeelte.

Overhage 16-18; Voorhuis met rechter zijgevel.

Overhage 16-18; Zicht vanuit westen met op de voorgrond de rond 1903 aangebouwde schuur.

Overhage 16-18; Zicht langs voorgevel en hoek rechter zijgevel met klezootjes in metselwerk.

Overhage 16-18; Gewelfkelder.

Overhage 16-18; A-spanten zolder/vliering voorhuis. Let op jongere kap die daar overheen is gebouwd.

Overhage 16-18; Nokconstructies kap bedrijfsgedeelte.

Overhage 16-18; Gebintbalk en kapjuk bedrijfsgedeelte. De gele pijl wijst naar de plaats waar vroeger onder de balk een stijl stond.

Overhage 16-18; Nokconstructie kap bedrijfsgedeelte.

Overhage 16-18; Gehakte telmerken III op kapjuk woongedeelte.

Overhage 16-18; dekbalkjuk zolder bedrijfsgedeelte.